

men over het christelijk-historische dagblad *De Nederlander* beschikte en daarin betrekkelijk onbelemmerd de eigen ideeën over staat en maatschappij kon uitdragen, kon bij de buitenwacht gemakkelijk de indruk wekken dat de groep intern grote invloed had. Die indruk was onjuist. Ik heb al aangegeven dat de krant, althans voor het uitoefenen van invloed op de rank-and-file van de CHU, niet een erg bruikbaar middel was. Onder een elite in eigen kring en buiten de eigen kring was de invloed groter. Naar mijn mening heeft dit de status van de groep in het overleg over de Doorbraak tijdens en na de oorlog mede bepaald.

Een tweede interessant aspect vormt de rol die de naoorlogse *Nieuwe Nederlander* geacht werd te vervullen. De nieuwe formule van de krant - van algemene en dus niet traditioneel-christelijke krant en van professioneel gemaakte massakrant - was geen aanpassing aan veranderde tijds- en marktomstandigheden, zoals de ontzuiling van de pers in later jaren, maar een bewuste keuze om voorop te gaan, bedoeld om de eigen groep buiten de beschermende maar ook isolerende verzuilde kaders en midden in de wereld te plaatsen.

Overigens wordt het moeilijk om in zo'n situatie roeping en beroep nog te scheiden en te situeren zoals in de toelichting op het thema van dit symposium is gebeurd: 'belijdend roepingsbewustzijn' tegenover 'de professionele eisen van een journalistieke taakopvatting'. Journalistiek kan heel goed vanuit een soort seculier roepingsbesef worden beoefend, evenzeer als omgekeerd het vertolken van de verlangens en verwachtingen van de achterban als een doodgewone broodwinning kan worden gezien.⁶

Het handelen van de betrokkenen in de praktijk is soms ook niet zo gemakkelijk naar de ene of naar de andere kant toe te interpreteren. Een voorbeeld daarvan, dat u niet al te serieus hoeft te nemen, tot slot. *De Nieuwe Nederlander* werd in de laatste maanden van zijn bestaan, toen de krant al in grote moeilijkheden verkeerde, gedrukt bij de

6. In communicatiewetenschappelijke literatuur worden de voornaamste journalistieke rolopvattingen veelal onderscheiden in twee groepen, die van de 'advocate' en die van de 'gatekeeper', of ook wel van de 'participant' en de 'neutral' journalist. De rolopvatting van de 'advocate' of 'participant' vertoont parallellen met die van de journalist met een 'belijdend roepingsbewustzijn'. In geen van beide groepen is het element 'roeping' echter per definitie uitgesloten. Professionele normen, als streven naar objectiviteit en scheiding van nieuws en commentaar, worden eerder in verband gebracht met de journalist als 'gatekeeper' dan als 'advocate'. Toch kunnen ook aan het functioneren van 'advocates', binnen hun eigen rolopvattingen, professionele maatstaven worden aangelegd, Janowitz, M., 'Professional Models in Journalism: The Gatekeeper and the Advocate'. *Journalism Quarterly*, L (1975) 618-626, 662.